

FINANS EĞİTİMİNİN FİNANSAL OKURYAZARLIK DÜZEYİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ YÜKSEKOKUL ÖĞRENCİLERİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

THE EFFECT OF FINANCE EDUCATION ON THE LEVEL OF FINANCIAL LITERACY: A RESEARCH ON HIGH SCHOOL STUDENTS OF TOKAT GAZİOSMANPAŞA UNIVERSITY

Nevzat TETİK*, Muhammet Sait İŞILDAK **

* Doç. Dr., İnönü Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, ntetik44@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-3152-8217

** Dr. Öğr. Üyesi Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Zile Meslek Yüksekokulu, muhammetsait.isildak@gop.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5715-7090

ÖZ

Bu çalışmada, finansal okuryazarlığın temel bileşenlerinden olan finansal bilginin bireylere finans eğitimi çerçevesinde verilmesi ve finansal okuryazarlık düzeyine etkisinin araştırılması amaçlanmıştır. Araştırmanın kapsamını Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi'nde öğrenim gören yaklaşık 390 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrencilerin internet bankacılığı kullanımı %69, kredi kartı kullanımı %43 ve gelecek için yatırım planları %61 düzeyindedir. Öğrencilerin finans eğitimi sorularına verdikleri doğru cevaplar üzerinden finansal okuryazarlık ortalaması %36'dır. En başarılı bölüm Turizm İşletmeciliği (%46,4) ve en başarılı sınıf 4. sınıf (%47,9) olmuştur. Finans eğitiminde cinsiyette farklılık oluşturmazken bölüm ve sınıflarda farklılık oluşturmıştır. Sonuç olarak, finans eğitiminin finansal okuryazarlık üzerinde artırıcı etki yaptığı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: *Finansal okuryazarlık, finans eğitimi, Tokat Gaziosmanpaşa üniversitesi öğrencileri, parametrik analiz.*

Jel Kodları: *G53, I22, I23.*

ABSTRACT

In this study, it is aimed to give financial information, which is one of the basic components of financial literacy, to individuals within the framework of financial education and to investigate its effect on the level of financial literacy. The scope of the research consists of approximately 390 students studying at Tokat Gaziosmanpaşa University. Internet banking usage of students is 69%, credit card usage is 43% and investment plans for the future are 61%. The average of financial literacy is 36% based on the correct answers given by the students to the financial education questions. The most successful department was Tourism Management (46.4%) and the most successful was the 4th grade (47.9%). While there was no gender difference in financial education, it did make a difference in departments and classes. As a result, it can be said that financial education has an increasing effect on financial literacy.

Keywords: *Financial literacy, financial education, Tokat Gaziosmanpaşa university students, parametric analysis.*

Jel Codes: *G53, I22, I23.*

1. GİRİŞ

Finansal okuryazarlık kısaca paranın sağlıklı yönetimi olarak ifade edilebilir. Daha geniş bir ifadeyle, hayatta muhtemel meydana gelebilecek olayları ve ekonomik gelişmeleri dikkate alarak, bireyin temel finansal teori ve uygulamaları rasyonel olarak algılama ve yorumlama, doğru kısa vadeli kararlar alabilme ve uzun vadeli finansal planlama yapabilme yoluyla finansal pozisyonunu optimal şekilde yönetebilme becerisidir (Remund, 2010: 279). Günümüzde finansal ürünlerdeki çeşitlilik, finansal krizlerdeki artış ve yolsuzluklarla birlikte ülkelerin azalan tasarruf oranları ve orta yaş üstünün daha az tasarruf eğilimi gibi birçok olumsuz gelişim bireyleri, finansal sistemi ve ülke ekonomisini derinden etkilemektedir. Söz konusu olgular, son yıllarda gittikçe artan nitelikte ve farklı açılardan finansal okuryazarlık alanındaki çalışmaları tetikleyerek hızlandırmıştır.

Finansal okuryazarlık temelde finansal bilgi, finansal davranış ve finansal tutumlar olmak üzere üç temel bileşenden oluşmaktadır. Finansal Bilgi, finansal olaylarla yakından ilgili her türlü haberleri ve gelişmeleri takip etme, farklı finansal ürün ve hizmet çeşitlerini kıyaslayarak yerinde ve zamanında rasyonel finansal karar verebilme yetisidir. Finansal kavram ve konularla ilgili asgari bir bilgi birikimine, eğitime sahip olmak ve finansal bağlamda matematiksel becerilerini uygulama yetkinliği; bireylerin finansal sorunlarını çözüme kavuşturmak ve finansal refaha etki edebilecek haber ve gelişmelere hâkim olarak bağımsız hareket edebilmelerini sağlamaktadır. Literatür çerçevesinde elde edilen bulgulara göre yeterli düzeyde finansal bilginin, menkul kıymet borsalarında yapılan işlemlerde ve emeklilik planlaması gibi finansal karar süreçlerinde başarılı ve olumlu sonuçlarla ilişkilendirirken, finansal bilginin aşırı borç birikimi gibi olumsuzlukları minimize ettiğini göstermektedir. Diğer taraftan, finansal okuryazarlığın öncelikli ayağı ve aynı zaman da finansal eğitimde izlenen sürecin de ilk aşamasını teşkil eden finansal bilgi tek başına yeterli değildir. Sağlıklı bir yatırım veya sağlıklı bütçe yönetimi yapmak isterken teorik seviyede bilgi birikimine sahip olmak her zaman ve koşulda isabetli kararlar alınacağı güvencesini oluşturmaz. Diğer bir ifadeyle, bireyin finansal olayları algılama biçimi ve verdiği tepkiyi ifade eden finansal tutum bileşeni ile birlikte bireyin finansal kararları alırken izlediği eylem reflekslerini özetleyen finansal davranış bileşeni de finansal bilgi becerisi ile birlikte uyumlu hareket etmesi kuşkusuz zorunludur (OECD, 2017: 15).

Bu çalışmada, finansal okuryazarlığın temel bileşenlerinden olan finansal bilgi unsurunun bireylere finansal eğitim çerçevesinde verilmesinin finansal okuryazarlık düzeyine etkisinin araştırılması amaçlanmıştır. Bu amaçla, öncelikle finansal eğitim çerçevesinde bireylere doğru ve sağlıklı yöntemlerle finansal bilgi aktarımının bilinçli finansal okuryazarlık becerisi kazandırılmasında ne kadar önemli olduğu vurgulanmaya çalışılmıştır. Çalışmanın ampirik kısmını oluşturan bölüm, literatür taramasıyla ulaşılan bulguların irdelenmesiyle birlikte şekillenmektedir. Uygulama evrenini daha önce finansal okuryazarlık uygulaması yapılmamış olan Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesine bağlı Zile Dinçerler Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu ile Zile Meslek Yüksekokulu'nda okuyan yaklaşık 1.500 öğrenci oluşturmaktadır. Bu evrenden rasgele örneklem yöntemiyle seçilen 450 öğrencinin finansal okuryazarlık düzeyini belirlemek için yüz yüze anket çalışması yapılmıştır.

2. FİNANSAL EĞİTİMİN FİNANSAL OKURYAZARLIK ÜZERİNDEKİ ETKİSİ VE ÖNEMİ

Finansal eğitimin kavramsal çerçevesi ve işlevselliği hakkında her kesimin kabul ettiği bir anlayış ve uygulama yoktur. Ülkeler sosyo-ekonomik ve kültürel özelliklerine bağlı olarak finansal eğitim kavramı ve süreçleri üzerinde farklı yaklaşımlar takip etmektedir. Genel olarak ifade etmek gerekirse finansal eğitim, bireylere finansal piyasalar, finansal kurumlar

ve yatırım araçları ile ilgili bilgileri sağlarken, aynı zamanda bu bilgileri kavrama, değerlendirme ve kullanma yeteneğinin geliştirilmesini de kapsayan bir süreçtir (Özçam, 2006: 2). Başka bir ifade ile finansal eğitim, bireysel veya gruplar halinde atölye çalışmaları, seminerler, eğitimler, danışmanlık ve planlama faaliyetleriyle gerçekleştirilen finansal bilginin bireylere aktarılmasına aracı olan bir kavramdır (Friedline ve West, 2016: 650).

Bilinçli finansal okuryazarlığın kazanılmasında finansal eğitimin gerekliliği hakkında oldukça az sayıda farklı görüş bulunsa da genel kabul olarak finansal eğitimin bireyin finansal bilgi birikimini artırarak daha sağlıklı finansal kararlar almasına katkı sağladığı görüşü hâkimdir. Farklı görüşte olan çalışmalar da finansal eğitimin kuşkusuz bireyin davranış ve tercihleri üzerinde etkisi olduğunu, ancak bireyin geçmiş finansal ve yatırım tecrübelerinden kaynaklanan tutum ve davranışların çok daha büyük baskın etkileri olduğunu savunmuşlardır (Altıntaş, 2008: 171-172).

Doğru finansal kararların alınmasında, bireyin öncelikle sahip olduğu temel finansa yönelik bilgi altyapısının kapsamı ve derinliği optimal düzeyde olması gereklidir. Dolayısıyla finans eğitimi ve finansal okuryazarlık olguları iç içe girmiş kavramlardır. Disiplinli bir eğitim sürecini kapsayan finans eğitiminin, uzun soluklu ve revize edilerek güncellenmeye ihtiyaç duyan finansal okuryazarlıkla sonuçlanmaktadır. Bu açıdan bakıldığında, finans eğitimi ile finansal okuryazarlık arasındaki bağlantı bu zorunlu ilişkiler sarmalı ve ihtiyacından doğmaktadır. Finans literatüründe, finansal okuryazarlık ve finansal bilgi temelini oluşturması açısından önemli bir bileşen olan finans eğitimi birbirinden ayrı ancak birbirleriyle ilişkili iki kavram olarak kabul edilmektedir (OECD, 2017: 15).

Özellikle gelişmiş ülkelerde genç kuşaklar içerisinde kabul edilen üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlıklarına daha fazla önem verildiği gözlenmektedir. Çünkü üniversite öğrencileri toplumun genç nüfusunu oluşturan, tüketim eğilimi yüksek olan ve yakın zaman dilimlerinde iş hayatına atılacak bireyler olarak ülke ekonomisi üzerinde önemli yaptırım ve etkileri olacaktır. Üniversite yıllarında yeterli finans eğitimi ve tecrübeden yoksun olarak mezun olan öğrencilerin sonraki yaşamlarında hatalı kararlar alma olasılıklarının daha yüksek olduğu söylenebilir. Üniversite, çoğu öğrenci için ailelerin gözetim ve denetimi olmaksızın bütçelerini yönetme konusunda ilk kez karar alma durumunda oldukları bir kurumdur. Genç bireylerin yükseköğretim dönemlerinde elde ettikleri kazanımların ve donanımların hem üniversite yıllarında hem de sonrasında alacakları finansal kararlarında önemli bir etkisi olacağı kuşkusuzdur. Yapılan bazı çalışmalar da söz konusu öngörülerini destekler niteliktedir. Örneğin Lusardi, Michaud ve Mitchell (2013) tarafından yapılan araştırma sonuçları, iş hayatlarının ve kariyerlerinin ilk aşamalarında finans eğitimi alan bireylerin hayatlarının geri kalanında daha fazla finansal kazançlar elde ettiklerini ve finansal refaha ulaştıklarını göstermektedir (Barış, 2016:18). Öte yandan, finans eğitimi her zaman ve her şart da verilmesi mümkün olabilse de dünyadaki uygulamalarına bakıldığında finans eğitiminin daha sistematik bir program kapsamında ağırlıklı olarak yükseköğretimde verildiği gözlenmektedir. Bu açıardan bakıldığında, farklı bölümlerde eğitim gören üniversite öğrencilerine bilinçli finansal okuryazarlık becerisi kazandırılmasında günün şartlarına paralel etkin ve tutarlı finans eğitimi verilmesinin ne kadar önemli olduğu fazlasıyla anlaşılmaktadır.

Finans eğitimi programlarının finansal okuryazarlığa pozitif katkıda bulunabilmesi için dikkat edilmesi gereken başlıca faktörler maddeler halinde şu şekilde sıralanabilir (Jazayeri, 2012):

1. Verimli olacak tarzda eğitim programları hazırlanmalı,
2. Finansal kavramlar ve araçlar etkin eğitim programlarıyla anlaşılır şekilde basite indirgenmeli,

3. Finansal okuryazar adaylarının cinsiyet, yaş ve meslek özelliklerine uygun farklılaştırılmış programlar düzenlenmeli,
4. Bireylerin kültür farklılıkları ve eğitim düzeyleri dikkate alınmalı,
5. Kadınların finans eğitimi programlarına katılmalarını engelleyen unsurlar varsa bunlar dikkate alınarak farklı yöntemler kullanılarak eğitim programları hazırlanmalı,
6. Bireylere finans eğitimi programlarının kendilerine sağlayacağı faydalar ve katkılar tatminkâr seviyede açıklanmalı,
7. Finansal eğiticiler, finans eğitimine katılacak bireylerin demografik farklılıkları ve bilgi düzeyleri dikkate alınarak günün şartlarına uygun bilgi ve teknolojilerle eğitilmelidir.

3. LİTERATÜR TARAMASI

Son yıllarda gerek yurtiçi gerekse yurtdışı finansal okuryazarlık ana temalı birçok ampirik çalışma yapılmıştır. Yapılan çalışmalar literatür çerçevesinde incelendiğinde ağırlıklı olarak üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesine yönelik olduğu gözlenmektedir. Bu yapılan çalışmalarda, finans eğitiminin finansal okuryazarlık üzerindeki olası pozitif etkisi, genelde ulaşılan genel bulgulardan yapılan çıkarımlardan elde edilmektedir.

Temizel ve Bayram (2011), Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin finansal bilgi ve finansal okuryazarlık düzeylerine ilişkin belirlenen bazı kavramların bilinirliği ve davranışlarının neler olduğunu saptamaya yönelik 433 öğrenciye anket uygulamışlardır. Elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin ekonomik ve finansal gelişmeleri takip ettikleri kaynakların başında televizyon ve internetin geldiği, finansal bilgilerin öğrenilmesinde ise temel kaynağın aile olduğuna ulaşılmıştır. Çalışma sonucunda, finansal okuryazarlık düzeyinin sağlıklı olarak yükseltilmesini sağlayacak finansal bilgi temelli içeriklerinin eğitim müfredatlarında yer almasının gerekli olduğu vurgulanmıştır.

Er ve diğerleri tarafından (2014) Ocak-Mayıs döneminde geniş kapsamlı bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırma Eskişehir, Bursa ve İstanbul'da bulunan beş devlet üniversitesinde öğrenim gören 824 öğrenciyi kapsamaktadır. Araştırmanın amacı, lisans eğitim programlarının finansal okuryazarlık düzeyine etkisidir. Çalışmada üniversite öğrencilerinin %31,7'sinin yüksek, %30,1'inin orta, %16'sının ise düşük finansal okuryazarlığa sahip olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Üniversite öğrencilerinin eğitim alanları (sayısal: mühendislik fakültesi ve sözel: iktisadi ve idari bilimler fakültesi) ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Eğitim alanına bağlı olarak, üniversite öğrencilerinin finansal ürünleri bilme durumunun da farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonucun, öğrencilerin aldıkları finans ve ekonomi derslerinin sayısı ve çeşitliliğinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Saraç tarafından (2014) yılında Dumlupınar Üniversitesi öğrencilerinden oluşan 797 kişilik bir örneklem kümesi kullanılmıştır. Öğrencilerin finansal kararları nasıl aldıkları araştırılarak finansal okuryazarlık düzeyleri ölçülmeye çalışılmıştır. Ayrıca finansal okuryazarlık düzeyinin toplum genelinde nasıl artırılabilirliği incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin finansal okuryazarlıklarının düşük olduğu ve daha önce yapılan çalışmaların çoğuna paralel olarak, öğrencilerin bu durumun farkında olmadıkları ortaya çıkmıştır. Finans temelli dersi alan öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyi ise olası beklentilere paralel olarak hiç almayanlara göre daha yüksek çıkmıştır.

Şantaş ve Demirgil (2015) tarafından 704 kişilik örneklem kümesi üzerinde bir devlet üniversitesindeki İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin ekonomi okuryazarlık

düzeyini belirlemek amacıyla çalışma yapılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, ekonomi ve finansal gelişmeleri takip etme sıklığının 4.sınıflarda, beş ve üzerinde ekonomi dersi alanlarda ve erkeklerde daha fazla olduğu saptanmıştır. Ayrıca, katılımcıların ekonomi okuryazarlığı alt gruplarına ilişkin ortalamalarının yaş, cinsiyet, eğitim görülen sınıf gibi çeşitli özelliklerine göre farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin ekonomi okuryazarlığı alt grup puan ortalamalarının (ekonomik bilgi: 3,49, ekonomik akılcılık: 4,07, toplumsal ekonomik yansımalar: 4,13 ve bireysel ekonomi planlama: 4,07) orta ve yükseğe yakın seviyede olduğu tespit edilmiştir.

Kılıç, Ata ve Seyrek (2015) tarafından, lisans öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi amacıyla Gaziantep Üniversitesi'nde 2015 yılında 12 farklı fakülteden 40'ar öğrenci olmak üzere toplam 480 öğrenciye yönelik anket uygulanmıştır. Çalışmadan elde edilen sonuçlar, üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin (%48) düşük olduğunu göstermiştir. Öğrencilerin finansal okuryazarlık dereceleri ile ilgili en başarılı oldukları alan bireysel bankacılık alanı, en başarısız oldukları alan ise yatırım alanıdır. Öğrencilerin demografik özelliklerine göre finansal okuryazarlık düzeyleri arasında bir farklılık olduğu ve erkek öğrencilerin daha yüksek düzeyde finansal okuryazarlığa sahip olduğu görülmektedir. Bu sonuç literatürdeki birçok çalışma ile de paralellik göstermektedir. Fakültele göre finansal okuryazarlık düzeyleri arasında da farklılık gözlemlenmiştir. En yüksek finansal okuryazarlık düzeyine sahip olan fakülte, finansal eğitimin diğer fakültele göre ağırlıklı olan İİBF dir. En düşük finansal okuryazarlık düzeyine sahip olan fakülte ise Mimarlık Fakültesidir. Bu bulgu, İİBF öğrencilerinin finans konusunda almış oldukları derslerin finansal okuryazarlık düzeyine pozitif etkisinden kaynaklandığı şeklinde yorumlanmaktadır.

Barmaki tarafından, (2015) yılında Hacettepe Üniversitesi öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerini belirlemek, finansal davranış ve finansal tutumları arasındaki korelasyonu ortaya koymak üzere çeşitli fakültelede okuyan 500 öğrenci üzerinde anket uygulaması yapılmıştır. Çalışma sonucunda öğrencilerin finansal okuryazarlığa ilişkin soruların %53,62'sine doğru cevap vererek finansal okuryazarlık düzeylerinin orta düzeyde olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin finansal okuryazarlıkla ilgili en fazla bilgiye sahip oldukları alanın temel para bilgisi, en az bilgiye sahip oldukları alanın ise tasarruf ve yatırım alanı olduğu görülmüştür. Öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyesi ile yalnızca öğrenim gördükleri fakülte ve ana alan değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur.

Şamiloğlu, Kahraman ve Bağcı (2016) tarafından, Erciyes Üniversitesi'nde eğitim müfredatlarında ağırlıklı olarak finans dersleri alan 100 işletme bölümü öğrencisi ile 100 diğer bölüm öğrencilerinden alınan örnekleme finansal okuryazarlık seviyelerini karşılaştırma çalışması yapılmıştır. Bulgulara göre, işletme bölümü öğrencilerinin diğer bölüm öğrencilerinden; erkeklerin ise kadınlardan daha başarılı olduğu tespit edilmiştir.

Başarır ve Sarıhan (2017) tarafından, Bandırma On Yedi Eylül Üniversitesi İİBF ve Uygulamalı Bilimler Fakültesi öğrencilerine yönelik 407 örneklem alınarak yapılan ampirik çalışmada, öğrencilerin finansal okuryazarlık başarı seviyesi %58 bulunmuştur. Öğrencilerin en başarılı oldukları alan bireysel bankacılık olurken, en başarısız oldukları disiplin ise matematik olduğu saptanmıştır. Erkeklerin kadınlara kıyasla daha başarılı olduğu görülürken, öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümleri ile finansal okuryazarlıkları arasında anlamlı bir farklılaşma gözlenirken öğrenim türü açısından anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır.

Çinko, Avcı, Ergün ve Tekçe (2017) tarafından, Marmara Üniversitesi öğrencilerinin finansal okuryazarlık seviyelerinin finansal bilgi, davranış ve tutum bileşkelerindeki düzeyi amaçlanmıştır. Çalışmanın sonucunda, ekonomi ve finans temelli dersler bulunan bölüm öğrencilerinin daha başarılı olduğu görülmüştür. Diğer bir bulguya göre, finansal bilgi

düzeyinin belirlenmesine yönelik sorulan sorulara öğrenciler %56 oranında doğru yanıt vermişlerdir.

Karakoç ve Yeşildağ (2019) Ege Bölgesi'nde yer alan üniversitelerin uygulamalı bilimler yüksekokullarında öğrenim gören 697 öğrenci üzerinde bir finansal okuryazarlık düzeyi tespiti yapmışlardır. Elde edilen bulgulara göre, finansal okuryazarlık genel başarı seviyesi %60 olmuştur. Öğrencilerin en başarılı olduğu konu bireysel bankacılık olurken, matematik ve faiz hesaplamaları konusunda nispeten daha düşük düzeyde kalmıştır. Finansal eğitim süresi ile finansal okuryazarlık bilgi seviyesinin birbirine paralel olarak dördüncü sınıf öğrencilerinin daha başarılı olduğu gözlenmiştir.

Karavardar ve Şeyranlioğlu (2020) “Finans Eğitiminin Finansal Okuryazarlık Üzerindeki Etkisi: Giresun Üniversitesi Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma” başlıklı çalışmalarında lisans seviyesindeki 407 üniversite öğrencisinin almakta oldukları finansal eğitim ile ilgili olarak elde etmiş oldukları finansal okuryazarlık düzeylerinin anket yoluyla tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu çerçevede, finansal eğitim almakta olan üniversite öğrencilerinin temel seviyede ekonomi ve finans, bireysel bankacılık, emeklilik ve sigortacılık, finansal tablolar bilgisi, yatırım konusundaki farkındalıkları, basit seviyede vergi ve mevzuat bilgileri ve son olarak finansal matematik bilgileri konusunda göstermiş oldukları benzerlikler ve farklılıklar ortaya konulmaya çalışılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, öğrencilerin verdikleri doğru cevaplar üzerinden oluşturulan finansal okuryazarlık genel başarı seviyeleri %61,26'dır. Öğrencilerin eğitimini aldıkları bölümleri ile finansal okuryazarlık başarı performansları arasında Temel Düzeyde Ekonomi ve Finans, Emeklilik ve Sigortacılık, Yatırım alanında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Aynı şekilde anket soru grupları bazında öğrencilerin öğrenim türlerinde anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Öğrencilerin sınıfları ile finansal okuryazarlık başarı düzeyleri arasında ise sadece Finansal Tablolar alanında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir.

Volpe, Chen ve Pavlicko (1996), 454 üniversite öğrencisinin yatırıma ilişkin finansal okuryazarlık düzeyinin ölçümünü amaçlayan çalışmada öğrencilerin finansal yatırım bilgilerinin düşük düzeyde olduğu bulunmuştur. Ayrıca, finansal okuryazarlık seviyesi açısından erkeklerin kadınlara göre, işletme programlarının işletme dışı programlara göre daha başarılı olduğu bulgular arasındadır.

Chen ve Volpe (1998), 924 üniversite öğrencisini kapsayan finansal okuryazarlık çalışmasında öğrencilerin %53'ü anket sorularına doğru cevap vermiştir. Ayrıca kadın öğrencilerin, alt sınıflarda ve işletme dışı bölümlerde öğrenim görenlerin, iş tecrübeleri olmayan ya da az olanların ve 30 yaş altındaki öğrencilerin düşük düzeyde finansal okuryazar oldukları tespit edilmiştir.

Aggarwal ve Gupta (2014) çalışmalarında, demografik etkenlerin genel finansal farkındalığa etkisini ve ticari bir alanda öğrenim görmeyen diğer ticari olmayan alanlara kıyasla finansal farkındalığı teşvik edip etmediğini araştırılmıştır. 148 öğrencinin katılım gösterdiği çalışma sonucunda, ticari bir disiplinde öğrenim görmeyen finansal okuryazarlığı düzeyini pozitif etkilediği bulunmuştur. Erkeklerin kadınlara kıyasla daha yüksek seviyede finansal farkındalığa sahip oldukları gözlenmiştir. Bulgular çerçevesinde yapılan önerilerde, etkin, işbirlikçi ve ulusal finansal eğitim çerçevesi geliştirmek için ebeveynler, eğitimciler, finansal kurumlar ve politika yapıcılar arasında daha fazla diyalogun geliştirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Kozina ve Ponikvar (2015) çalışmalarında, Ljubljana Üniversitesi'nde eğitim gören birinci sınıf öğrencilerine yönelik yapılan çalışmada örnekleme giren öğrenciler İktisat ve Eğitim fakültelerinden seçilmiştir. Söz konusu araştırma, öğrencilerin finansal durumlarını ve genel finansal okuryazarlıklarını nasıl yönettikleri hakkında bir fikir verebilmesi amacı ile gerçekleştirilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre, eğitim müfredatlarında ekonomi-finance

dersleri bulunan öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur. Ekonomik veya finansal alanlarda derslere katılımın finansal okuryazarlık seviyesini yükseltmekte ve kazanılan finansal bilgiyi pratiğe aktarmada etkili olduğu tespit edilmiştir.

4. ARAŞTIRMANIN AMAÇ, KAPSAM, YÖNTEM VE HİPOTEZLERİ

4.1.4. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın temel amacı, finans eğitiminin finansal okuryazarlık düzeyine etkisini araştırmaktır. Başka bir ifadeyle, finansal okuryazarlığın temel bileşenlerinden olan finans eğitimi alan öğrenciler üzerindeki yansımaları ölçmek ve temel ekonomi, finansal bilgi, bireysel bankacılık, yatırım bilgisi, kamu maliyesi ve finansal matematik bilgileri konularında göstermiş oldukları benzerlikler ve farklılıkları ortaya koymaktır.

4.2. Araştırmanın Kapsamı ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Zile Dinçerler Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu ile Zile Meslek Yüksekokulu'nda okuyan yaklaşık 1.500 öğrenci oluşturmaktadır. 2019 yılında bu evrenden rasgele örneklem yöntemiyle seçilen 450 öğrenciye finansal okuryazarlık düzeyini belirlemek için yüz yüze anket çalışması yapılmıştır. Hatalı ve eksik bilgi girişi olan anketler veriye dâhil edilmemiştir. Veriye dâhil edilen toplam anket sayısı 390 adettir.

Yazıcıoğlu ve Erdoğan (2004)'in çalışmalarında yer alan örneklem büyüklükleri tablosuna göre, evren büyüklüğünün 2.500 birim kabul edildiğinde %5 örneklem hatası ve güven düzeyinde örneklem sayısının 333 olması yeterlidir. Bu çalışmada kullanılan 390 adet veri, %95 güven düzeyinde kabul edilebilir boyuttadır.

4.3. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada, veri toplama tekniği olarak anket yöntemi kullanılmıştır. Anket formu, Tetik (2018) tarafından uygulanmış "Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Seviyelerini Belirleme Anketi" kullanılarak oluşturulmuştur. Yüz yüze görüşme yöntemi uygulanarak yapılan ankette demografik bilgi sorularının yanında finansal okuryazarlık düzeyini belirlemeye yönelik (1. Kesinlikle Katılmıyorum, 2. Katılmıyorum, 3. Herhangi bir fikrim yok, 4. Katılıyorum, 5. Kesinlikle Katılıyorum) beşli likert tipi 40 ifade bulunmaktadır. Finansal okuryazarlık düzeyini ölçmede kullanılan bu 40 ifade finans eğitimi altı ana grup altına toplanarak incelenmiştir. Bunlar, temel ekonomi (TE), finans bilgisi (FB), bireysel bankacılık (BB), yatırım bilgisi (YB), kamu maliyesi (KM) ve finansal matematik (FM) gruplarından oluşmaktadır. Temel ekonomi grubu altında altı adet ifade olup menkul kıymet ve enflasyon bilgisini ölçmektedir. Finans bilgisi grubu altında yedi adet ifade olup yabancı para, menkul kıymet, enflasyon ve faiz oranı bilgilerini ölçmektedir. Bireysel bankacılık grubu altında yedi adet ifade olup bireyin gelir-gider, menkul kıymet, bankacılık işlemlerine ait eylemlerini ölçmektedir. Yatırım bilgisi grubu altında altı adet ifade olup faiz ve menkul kıymet yatırımları hakkındaki bilgilerini ölçmektedir. Kamu maliyesi grubu altında altı adet ifade olup kamunun menkul kıymet yatırımları ve vergi hakkındaki bilgilerini ölçmektedir. Finansal matematik grubu altında sekiz adet ifade olup faiz, risk ödeme araçları ve işlemleri hakkındaki bilgilerini ölçmektedir.

Anket verilerinin analizinde SPSS 26 programı ve Microsoft Excel programı kullanılmıştır. Ankette yer alan ifadelerle verilen yanıtların tutarlı ölçümü için Cronbach's alpha güvenilirlik katsayısı kullanılmaktadır. Parametrik analiz yapılabilmesi için verilerin 50'nin üstünde olması, normal dağılması ön şartlarını sağlaması gerekir. Parametrik analiz ön şartlarının sağlanması durumunda, bağımsız grupların arasında istatistiksel olarak farklılık olup

olmadığının belirlenmesinde kullanılan frekans analizi, T-testi Ki-kare analizi ve Anova analizi uygulanmış, SPSS 26 ve Microsoft Excel programı kullanılmıştır.

4.4. Araştırmanın Hipotezleri

Finansal okuryazarlık başarı seviyelerini ölçmede kullanılan temel ekonomi, finans bilgisi, bireysel bankacılık, yatırım bilgi, kamu maliyesi ve finansal matematik gruplarına ait ortalamalar alınarak demografik özellikler ile arasındaki ilişkiler aşağıdaki hipotezler test edilerek incelenmiştir.

H1: Finans eğitimi ile finansal okuryazarlık başarı seviyeleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H2: Cinsiyet ile finansal okuryazarlık başarı seviyeleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H3: Bölümler ile finansal okuryazarlık başarı seviyeleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H4: Sınıflar ile finansal okuryazarlık başarı seviyeleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

5. BULGULAR

Çalışmanın doğru sonuçlar üretmesi için güvenilirlik analizi ve normallik analizi yapılması gerekmektedir. Güvenirlik analizi ve normallik analizi yapıldıktan sonra demografik analizler ve hipotez analizleri yapılmıştır. Ayrıca, çalışmada ortalama başarı yüzdeleri kullanılarak analiz yapılmıştır.

5.1. Güvenirlik Analizi

Çalışmada ilk olarak anketin güvenilirlik analizi yapılmıştır. Cronbach's alpha güvenilirlik katsayısı 0,60 ile 0,80 arasında olması ölçeğin oldukça güvenilir olduğunu gösterir (Kalaycı, 2010, s. 405). Yapılan analizde Cronbach's alpha güvenilirlik katsayısı 0,774 çıkmıştır. Dolayısıyla, 0,77 güvenilirlik ölçüsü, güvenilirlik sınırları içerisinde.

5.2. Normallik Analizi

Çalışmada verilerin kullanılabilmesi için normal dağılım gösterip göstermediğinin analiz edilmesi gerekir. Bu çalışmada normalliğin ölçülmesinde, Skewness-Kurtosis değerleri kullanılmıştır. Skewness-Kurtosis değerlerinin Hair vd. (2013) göre, -1.0 +1.0, Tabachnick ve Fidell (2013) göre, -1,5- +1,5 ve George ve Mallery (2010) göre -2.0 +2.0 değerleri arasında ise serilerin normal dağılım göstermektedir. Çalışmada kullanılan grup verilerinin betimleyici değerleri Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1: Çalışmada Kullanılan Grup Verilerinin Betimleyici Değerleri.

Finans eğitimi soru grupları	N	Mean	Std. Deviation	Skewness	Kurtosis
TE	390	3,2761	0,53136	-0,359	0,975
BB	390	3,3205	0,63616	-0,106	0,138
FB	390	3,3242	0,57939	-0,100	0,004
YB	390	3,2286	0,57108	-0,196	0,613
KM	390	3,1244	0,54764	0,068	0,703
FM	390	2,9311	0,51894	0,254	0,422

Tablo 1'de görüleceği üzere Skewness-Kurtosis değerleri, -1.0 +1.0 sınırları içerisinde. Dolayısıyla verilerin normal dağıldığı kabul edilerek hipotezler test edilebilir.

5.3. Demografik Bulgular

Ankete katılan öğrencilerin demografik yapısını içeren bilgiler tablo haline getirilerek tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2: Öğrencilerin Demografik Yapısı.

			Frekans	Yüzde	
Cinsiyet durumu		Kadın	208	%53	
		Erkek	182	%47	
Sınıfı		1.Sınıf	162	%42	
		2.Sınıf	136	%35	
		3.Sınıf	13	%3	
		4.Sınıf	63	%16	
Bölümü	Ön Lisans	Bankacılık	34	%9	
		Bilgisayar	34	%9	
		Gıda	35	%9	
		Lojistik	30	%8	
		Maliye	34	%9	
		Mimari Restorasyon	35	%9	
		Tapu ve Kadastro	34	%9	
		Yerel Yönetimler	34	%9	
	Lisans	Gastronomi	41	%11	
		Turizm İşletmeciliği	79	%20	
	Finansal bilgi ve gelişmeleri hangi sıklıkla takip edersiniz?		Her gün	31	%8
			Haftada birkaç	122	%31
			Ayda birkaç	102	%26
			Yılda bir	36	%9
		Takip etmem	99	%25	
Gelişmeleri hangi kaynaklardan takip edersiniz?		Dergi	5	%1	
		İnternet	199	%51	
		Telefon	105	%27	
		TV	45	%12	
		Aile	19	%5	
		Diğer	17	%4	
Şimdiye kadarki üniversite eğitimi boyunca finans dersi aldınız mı?		Evet	166	%43	
		Hayır	224	%57	
Ders aldıysanız faydası oldu mu?		Çok faydalı	14	%4	
		Faydalı	94	%24	
		Orta derecede	237	%61	
		Faydalı olmadı	17	%4	
		Hiç faydalı olmadı	28	%7	
Okul dışında seminer toplantı ve konferansa katıldınız mı?		Evet	43	%11	
		Hayır	347	%89	

Araştırmaya katılan öğrenci sayısı 390 adettir. Bunlardan 208 âdeti kadın ve 182 âdeti erkektir. Cinsiyet açısından ankete katılımın hemen hemen eşit olduğu söylenebilir.

Ankete katılanların %69'u ön lisans %31'i lisans öğrencisi olup %47'sini erkek, %53'ünü kadın oluşturmuştur.

Ankete katılanların %42'si 1. sınıf, %35'i 2. sınıf, %3'ü 3. Sınıf ve %16'sı 4. sınıf öğrencilerden oluşmaktadır.

Ankete katılanların %9'u Bankacılık ve Sigortacılık programında, %9'u Bilgisayar Programcılığı programında, %9'u Gıda Teknolojisi programında, %8'i Lojistik programında, %9'u Maliye programında, %9'u Mimari Restorasyon programında, %9'u Tapu ve Kadastro programında, %9'u Yerel Yönetimler programında, %11'i Gastronomi ve Mutfak Sanatları bölümünde ve %20'si Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik bölümündeki öğrencilerden oluşmaktadır.

Ankete katılan öğrenciler “Finansal bilgi ve gelişmeleri hangi sıklıkla takip edersiniz?” sorusuna %8 her gün, %31 haftada birkaç kez, %26 ayda birkaç kez, %9 yılda bir ve %25 takip etmem cevaplarını vermişlerdir.

Ankete katılan öğrenciler “Gelişmeleri hangi kaynaklardan takip edersiniz?” sorusuna %1 dergiden, %51 internetten, %27 telefondan, %12 televizyondan, %5 aileden ve %4 diğer cevaplarını vermişlerdir.

Ankete katılan öğrencilerden “Lisansta finans dersi aldınız mı?” sorusuna %43 evet ve %57 hayır cevaplarını vermişlerdir.

Ankete katılan öğrencilerden “Ders aldığınız faydası oldu mu?” sorusuna %4 çok faydalı oldu, %24 faydalı oldu, %61 orta derece faydalı oldu, %4 faydalı olmadı ve %7 hiç faydalı olmadı cevaplarını vermişlerdir.

Ankete katılan öğrenciler “Okul ve konferansa katıldınız mı?” sorusuna %11 evet ve %89 hayır cevaplarını vermişlerdir.

5.4. Finans Eğitimi ile Finansal Okuryazarlık İlişkisi

Finansal okuryazarlığa katkısı olup olmadığını ölçmek için öğrencilerin finans eğitimi ile cinsiyet, bölüm ve sınıflar arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığına yönelik H_1 hipotezi analiz edilmiştir. Öğrencilerin cinsiyet, bölüm ve sınıflar ile internet bankacılığı kullanımı, gelecek için yatırım planları ve kredi kartı kullanımının karşılaştırmaları tablo 3'te özetlenmiştir.

H_1 : Finans eğitimi ile finansal okuryazarlık başarı seviyeleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 3: İnternet Bankacılığı Kullanımı, Gelecek için Yatırım Planları ve Kredi Kartı Kullanımının Cinsiyet, Bölüm ve Sınıflara Göre Dağılımı.

Cinsiyet	İnternet bankacılığı		Kredi kartı kullanım		Gelecek için yatırım	
	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet
Kadın	62	146	124	84	69	139
Erkek	61	121	99	83	82	100
Toplam	123	267	223	167	151	239
Bölüm						
Bankacılık	5	9	9	5	88	6
Bilgisayar	10	9	12	7	10	9

	İnternet bankacılığı	Kredi kartı kullanım	Gelecek için yatırım			
Gastronomi	10	31	24	17	14	27
Gıda	10	17	17	10	9	18
Lojistik	26	24	22	28	23	27
Maliye	7	7	7	7	7	7
Mimari Restorasyon	13	42	32	23	14	41
Tapu ve Kadastro	25	52	58	19	29	48
Turizm İşletmeciliği	9	70	30	49	26	53
Yerel Yönetimler	8	6	12	2	11	3
Toplam	123	267	223	167	151	239
Sınıf						
1.Sınıf	55	107	106	56	59	103
2.Sınıf	52	84	80	56	58	78
3.Sınıf	1	12	6	7	1	12
4.Sınıf	8	55	24	39	23	40
Toplam	123	267	223	167	151	239

Tablo 3 incelendiğinde, internet bankacılığı kullanım oranı %68,5 (267), gelecek için yatırım planları oranı %61,3 (239) ve kredi kartı kullanım oranı %42,8 (167) olarak gerçekleşmiştir. Kredi kartı kullanım oranı diğer oranlara göre düşük kalmıştır.

Öğrencilerin cinsiyet, bölüm, sınıf, kredi kartı ve internet bankacılığı kullanımlarına göre verdikleri doğru cevaplar üzerinden başarı puanları yüzde olarak incelenip tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4: Cinsiyet, Bölüm, Sınıf, Kredi Kartı ve İnternet Bankacılığı Kullanımlarına Göre Finans Eğitimi Sorularına Verilen Cevapların Başarı Yüzdeleri.

		TE	FB	BB	YB	KM	FM	Toplam
Cinsiyet	Kadın	31,7	42,8	51,0	36,1	29,8	17,8	34,9
	Erkek	44,5	50,0	47,8	35,2	24,2	21,4	37,2
Bölüm	Bankacılık	14,3	42,9	35,7	21,4	14,3	7,1	22,6
	Bilgisayar	36,8	21,1	52,6	36,8	10,5	21,1	29,8
	Gastronomi	61,0	46,3	56,1	36,6	4,9	34,1	39,8
	Gıda	18,5	33,3	37,0	29,6	25,9	22,2	27,8
	Lojistik	52,0	48,0	38,0	30,0	32,0	26,0	37,7
	Maliye	42,9	42,9	57,1	28,6	35,7	35,7	40,5
	Mimari Restorasyon	27,3	50,9	56,4	34,5	23,6	14,5	34,5
	Tapu ve Kadastro	22,1	33,8	37,7	26,0	31,2	13,0	27,3
	Turizm İşletmeciliği	45,6	65,8	60,8	51,9	36,7	17,7	46,4
Yerel Yönetimler	57,1	42,9	71,4	50,0	42,9	7,1	45,2	
Sınıf	1.Sınıf	36,4	42,6	48,8	32,1	23,5	20,4	34,0
	2.Sınıf	33,8	40,4	43,4	33,1	27,2	21,3	33,2
	3.Sınıf	53,8	61,5	53,8	30,8	23,1	15,4	39,7
	4.Sınıf	42,9	65,1	66,7	55,6	39,7	17,5	47,9

		TE	FB	BB	YB	KM	FM	Toplam
Kredi kartı kullanımı	Hayır	32,5	22,0	32,5	27,6	23,6	24,4	27,6
	Evet	40,1	57,3	57,3	39,3	28,8	17,2	40,0
İnternet bankacılığı kullanımı	Hayır	33,6	40,8	46,2	27,8	24,2	10,8	31,1
	Evet	43,1	53,3	53,9	46,1	31,1	31,1	43,1
Genel değerlendirme		39,3	45,1	49,6	34,7	26,3	19,1	35,7

Tablo 4 incelendiğinde öğrencilerin finans eğitimi sorularına verdikleri doğru cevaplar üzerinden yapılan değerlendirme sonucunda finansal okuryazarlık ortalaması %35,7 olduğu görülmektedir. Erkeklerin (%37,2) kadınlardan (%34,9) daha fazla finansal okuryazarlık düzeyine sahip oldukları gözlemlenmektedir.

Finansal okuryazarlıkta en başarılı bölüm Turizm İşletmeciliği (46,4) ve en başarılı sınıf 4. sınıf (47,9) olmuştur. Finansal okuryazarlıkta aldıkları finans eğitiminin katkısı olup olmadığını görmek için Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Zile Dinçerler Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu ile Zile Meslek Yüksekokulu müfredatları üniversitenin resmi sayfasından alınarak (www.gop.edu.tr) incelenmiş ve tablo 5’de sunulmuştur.

Tablo 5: Bölümlerinin Finans Eğitimiyle İlişkili Dersleri

Turizm	Gastronomi	Maliye
-İşletme matematiği	-İşletme matematiği	-Maliye bilimine giriş
-Finansal yönetim	-Yiyecek içecek işletmelerinde e-ticaret	-Ticari matematik
-Satın alma ve maliyet analizi	-Restoran yönetiminde bütçeleme	-Kamu maliyesi
-Finansal kurumlar yönetimi ve bankacılık	-Ürün belirleme ve satın alma	-Türk vergi sistemi-1
-Konaklama muhasebesi uygulamaları	-Yiy. içecek işlet. yatırım projeleri analizi	-Bütçe teorisi ve uygulamaları
-Sermaye piyasası ve borsa		-Mali tablolar analizi
-Turistik yatırım projeleri analizi		-Türk vergi sistemi-2
-Dış ticaret işlemleri ve finans teknikler		-Finansal yönetim
		-Kamu ekonomisi
		-Vergi uygulamaları-1
		-Mali takip
		-Mahalli idareler maliyesi
		-Devlet borçlanması
		-Yatırım analizi ve portföy
		-Vergi uygulamaları-2
		-Güncel mali sorunlar
Bankacılık	Lojistik	Yerel yönetimler
-Bankacılığa giriş	-Finansal yönetim	-Kamu maliyesi
-Ticari matematik	-Mali tablo analizi	-Finansal yönetim
-Para ekonomisi	-E-ticaret	-Mahalli idareler maliyesi
-Finansal yönetim		-Türk vergi sistemi
-Banka muhasebesi		
-Mali tablolar analizi		-Yatırım proje değerlendirmesi
-Dış ticaret ve kambiyo		

Tablo 5 incelendiğinde maliye bölümü en fazla finans eğitimi alan bölümdür. Bilgisayar, Gıda, Mimari Restorasyon ve Tapu ve Kadastro bölümleri ise hiç finans eğitimi görmemektedir. Bankacılık bölümü finans eğitimi almasına rağmen en düşük finansal okuryazarlık seviyesine sahiptir.

Finans eğitimi alan bölümlerin finansal okuryazarlık başarı seviyesinin daha yüksek olduğu literatürle benzerlik göstermektedir. Turizm İşletmeciliği öğrencilerinin ve 4. sınıf öğrencilerinin daha fazla finans eğitimi almış olmaları bu sonuçlarla örtüşmektedir. Ancak finans eğitimi almasına rağmen düşük finansal okuryazarlık seviyene sahip bankacılık bölümünün finansa yönelik derslerin içerik ve kredi saatleri bakımından gözden geçirilmesi uygun olacaktır.

Kredi kartı ve internet bankacılığı kullananların finansal okuryazarlık düzeylerinin yüksek olması, insanların kullandıkları ürünler için gerek kullanım gerekse güvenlik için daha fazla finansal eğitime merak sunduklarını gösterebilir. Finans eğitimi soru grupları incelendiğinde, en yüksek bireysel bankacılık soru grubu olurken en düşük finansal matematik soru grubu olması, teknolojiye yönelimin bilgidan daha ilgi çekici olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Sonuç olarak, finans eğitimi finansal okuryazarlık başarı seviyeleri üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmuştur. Dolayısıyla, “**H₁**: Finans eğitimi ile finansal okuryazarlık başarı seviyeleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur” hipotezi reddedilmiştir.

5.5. Cinsiyet ile Finansal Okuryazarlık İlişkisi

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetleri ile temel ekonomi, finans bilgisi, bireysel bankacılık, yatırım bilgisi, kamu maliyesi ve finansal matematik grupları başarı seviyeleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığına yönelik **H₂** hipotezi analiz edilmiştir. Yapılan t-testi analizi ve veri dağılımının homojenliğini ölçen Levene istatistik değerleri tablo 6’da verilmiştir.

H₂: Cinsiyet ile temel ekonomi, finans bilgisi, bireysel bankacılık, yatırım bilgisi, kamu maliyesi ve finansal matematik grupları başarı seviyeleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 6: Cinsiyete Göre Gruplar Düzeyinde Farklılık Analizi.

Gruplar	N	Ortalam	Standart	Levene Testi		t-testi		Ki-kare	
				F	p	t	p		
TE	Kadın	208	2,93	1,251	2,071	,151	-2,341	0,020	0,143
	Erkek	182	3,23	1,301					
FB	Kadın	208	3,10	1,476	,303	,582	-1,959	0,051	0,198
	Erkek	182	3,40	1,489					
BB	Kadın	208	3,31	1,395	3,799	,052	0,632	0,528	0,186
	Erkek	182	3,22	1,500					
YB	Kadın	208	3,05	1,327	,075	,785	1,253	0,211	0,113
	Erkek	182	2,88	1,318					
KM	Kadın	208	2,72	1,293	,694	,405	0,435	0,664	0,556
	Erkek	182	2,66	1,254					
FM	Kadın	208	2,17	1,299	,369	,544	-0,722	0,471	0,701
	Erkek	182	2,26	1,307					

Tablo 6 incelendiğinde öğrencilerin grup düzeylerine göre yapılan t-testi analizi Levene istatistik değerleri TE=0,151; FB=0,582; BB=0,52; YB=0,75; KM=0,405; FM=0,369;

$p>0,05$ büyük olduğu için veriler homojen dağılmıştır. Kadın ve erkek ortalamaları bütün düzeylerde birbirine yakın değerlerdedir. Cinsiyetin, temel ekonomi ($t(0,05;390)=0,020$; $p>0,05$) ve finans bilgisi ($t(0,05;390)=0,051$; $p>0,05$), grup düzeylerinde farklılık oluşturduğu görülmüştür. Ancak cinsiyetin, bireysel bankacılık ($t(0,05;390)=0,528$; $p>0,05$), yatırım bilgisi ($t(0,05;390)=0,211$; $p>0,05$), kamu maliyesi ($t(0,05;390)=0,664$; $p>0,05$) ve finansal matematik ($t(0,05;390)=0,471$; $p>0,05$) grupları düzeyinde farklılık oluşturmadığı görülmüştür. Yapılan ki-kare analizi sonucuna göre de cinsiyetin ilişkisi olmadığı görülmüştür. Buna göre, H_2 hipotezi temel ekonomi grubu soruları hariç kabul edilmektedir. Yani, temel ekonomi, finans bilgisi, bireysel bankacılık, yatırım bilgisi, kamu maliyesi ve finansal matematik gruplarında yer alan sorular cinsiyete göre farklılık göstermemektedir.

5.6. Bölümler ile Finansal Okuryazarlık İlişkisi

Araştırmaya katılan öğrencilerin bölümler ile temel ekonomi, finans bilgisi, bireysel bankacılık, yatırım bilgisi, kamu maliyesi ve finansal matematik grupları başarı seviyeleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığına yönelik H_3 hipotezi analiz edilmiştir. Bölüm sayısı ikiden fazla kategorik değişken içerdiği için tek yönlü Anova analizi yapılarak tablo 7’de verilmiştir.

H_3 : Bölümler ile temel ekonomi, finans bilgisi, bireysel bankacılık, yatırım bilgisi, kamu maliyesi ve finansal matematik grupları başarı seviyeleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 7: Bölümlere Göre Gruplar Düzeyinde Farklılık Analizi.

	N	Ortalama	Standart sapma	Levene test sig.	Anova sig.
Temel Ekonomi				0,139	0,001
Bankacılık	14	2,71	,914		
Bilgisayar	19	3,11	1,487		
Gastronomi	41	3,51	1,381		
Gıda	27	2,67	1,177		
Lojistik	50	3,48	1,344		
Maliye	14	3,07	1,492		
Mimari Restorasyon	55	2,75	1,308		
Tapu ve Kadastro	77	2,68	1,219		
Turizm İşletmeciliği	79	3,35	1,075		
Yerel Yönetimler	14	3,21	1,122		
Finans Bilgisi				0,227	0,003
Bankacılık	14	3,00	1,617		
Bilgisayar	19	2,58	1,346		
Gastronomi	41	3,22	1,314		
Gıda	27	3,00	1,468		
Lojistik	50	3,42	1,401		
Maliye	14	3,14	1,703		
Mimari Restorasyon	55	3,45	1,585		
Tapu ve Kadastro	77	2,77	1,512		
Turizm İşletmeciliği	79	3,76	1,370		
Yerel Yönetimler	14	3,14	1,406		

	N	Ortalama	Standart sapma	Levene test sig.	Anova sig.
Bireysel Bankacılık				0,047	0,003
Bankacılık	14	3,07	1,492		
Bilgisayar	19	3,21	1,357		
Gastronomi	41	3,37	1,513		
Gıda	27	2,78	1,528		
Lojistik	50	2,74	1,397		
Maliye	14	3,50	1,557		
Mimari Restorasyon	55	3,47	1,574		
Tapu ve Kadastro	77	3,01	1,313		
Turizm İşletmeciliği	79	3,72	1,330		
Yerel Yönetimler	14	3,93	1,072		
Yatırım Bilgisi				0,445	0,076
Bankacılık	14	2,43	1,342		
Bilgisayar	19	2,63	1,606		
Gastronomi	41	2,93	1,253		
Gıda	27	2,89	1,155		
Lojistik	50	2,92	1,353		
Maliye	14	2,86	1,351		
Mimari Restorasyon	55	3,00	1,388		
Tapu ve Kadastro	77	2,75	1,279		
Turizm İşletmeciliği	79	3,42	1,297		
Yerel Yönetimler	14	3,21	1,051		
Kamu Maliyesi				0,022	0,092
Bankacılık	14	2,50	1,225		
Bilgisayar	19	2,26	1,046		
Gastronomi	41	2,24	,994		
Gıda	27	2,74	1,095		
Lojistik	50	2,68	1,347		
Maliye	14	2,57	1,453		
Mimari Restorasyon	55	2,67	1,306		
Tapu ve Kadastro	77	2,69	1,350		
Turizm İşletmeciliği	79	3,03	1,240		
Yerel Yönetimler	14	3,14	1,512		
Finansal Matematik				0,025	0,186
Bankacılık	14	2,14	1,027		
Bilgisayar	19	2,16	1,463		
Gastronomi	41	2,59	1,533		
Gıda	27	2,33	1,240		
Lojistik	50	2,44	1,327		

	N	Ortalama	Standart sapma	Levene test sig.	Anova sig.
Maliye	14	2,79	1,477		
Mimari Restorasyon	55	1,98	1,194		
Tapu ve Kadastro	77	2,05	1,255		
Turizm İşletmeciliği	79	2,15	1,292		
Yerel Yönetimler	14	1,79	0,893		

Tablo 7 incelendiğinde öğrencilerin grup düzeylerine göre yapılan Anova analizi Levene istatistik değerleri (TE=0,139; FB=0,227; YB=0,445; $p>0,05$) büyük olduğu için veriler homojen dağılmış; (BB=0,047; KM=0,022; FM=0,025; $p<0,05$) küçük olduğu için veriler homojen dağılmamıştır.

Temel ekonomi, finans bilgisi ve bireysel bankacılık Anova anlamlılık değerleri ($p<0,05$) küçük olduğu için, bu gruptaki sorular ile bölümler arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Yatırım bilgisi, kamu maliyesi ve finansal matematik Anova anlamlılık değerleri ($p>0,05$) büyük olduğu için, bu gruptaki sorular ile bölümler arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Buna göre, H_3 hipotezi, temel ekonomi, finans bilgisi, bireysel bankacılık gruplarındaki sorular için reddedilmekte ve yatırım bilgisi, kamu maliyesi ve finansal matematik gruplarındaki sorular için kabul edilmektedir.

5.7. Sınıflar ile Finansal Okuryazarlık İlişkisi

Araştırmaya katılan öğrencilerin sınıflar ile temel ekonomi, finans bilgi, bireysel bankacılık, yatırım bilgi, kamu maliyesi ve finansal matematik grupları başarı seviyeleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığına yönelik H_4 hipotezi analiz edilmiştir. Sınıf sayısı ikiden fazla kategorik değişken içerdiği için tek yönlü Anova analizi yapılarak tablo 8’de verilmiştir.

H₄: Sınıflar ile finansal okuryazarlık başarı seviyeleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 8: Sınıflara Göre Gruplar Düzeyinde Farklılık Analizi.

	N	Ortalama	Standart Sapma	Levene test sig.	Anova sig.
Temel Ekonomi				0,285	0,210
1.Sınıf	162	3,03	1,287		
2.Sınıf	136	2,93	1,340		
3.Sınıf	13	3,46	1,127		
4.Sınıf	63	3,30	1,087		
Finans Bilgisi				0,381	0,026
1.Sınıf	162	3,07	1,518		
2.Sınıf	136	3,16	1,472		
3.Sınıf	13	4,00	1,080		
4.Sınıf	63	3,67	1,437		
Bireysel Bankacılık				0,029	0,002
1.Sınıf	162	3,21	1,455		
2.Sınıf	136	3,10	1,431		
3.Sınıf	13	3,46	1,664		
4.Sınıf	63	3,89	1,233		

	N	Ortalama	Standart Sapma	Levene test sig.	Anova sig.
Yatırım Bilgisi				0,705	0,075
1.Sınıf	162	2,85	1,301		
2.Sınıf	136	2,93	1,342		
3.Sınıf	13	3,15	1,214		
4.Sınıf	63	3,40	1,351		
Kamu Maliyesi				0,613	0,113
1.Sınıf	162	2,60	1,258		
2.Sınıf	136	2,63	1,298		
3.Sınıf	13	2,62	1,261		
4.Sınıf	63	3,10	1,266		
Finansal Matematik				0,003	0,634
1.Sınıf	162	2,17	1,345		
2.Sınıf	136	2,33	1,306		
3.Sınıf	13	1,85	1,519		
4.Sınıf	63	2,17	1,225		

Tablo 8 incelendiğinde öğrencilerin grup düzeylerine göre yapılan Anova analizi Levene istatistik değerleri (TE=0,286; FB=0,381; YB=0,705; KM=613 $p>0,05$) büyük olduğu için veriler homojen dağılmış ve (BB=0,029; FM=0,003; $p<0,05$) küçük olduğu için veriler homojen dağılmamıştır.

Temel ekonomi, yatırım bilgisi, kamu maliyesi ve finansal matematik Anova anlamlılık değerleri ($p<0,05$) küçük olduğu için, bu gruplardaki sorular ile bölümler arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Finans bilgisi ve bireysel bankacılık Anova anlamlılık değerleri ($p>0,05$) büyük olduğu için, bu gruplardaki sorular ile bölümler arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Buna göre, H_4 hipotezi, temel ekonomi, yatırım bilgisi, kamu maliyesi ve finansal matematik gruplarındaki sorular için reddedilmekte ve finans bilgisi ve bireysel gruplarındaki sorular için kabul edilmektedir.

6. SONUÇ

Finans eğitiminin, finansal okuryazarlık bağlamında insanların finansal kararları ve tercihleri üzerinde dolaylı veya direkt nasıl bir etki oluşturduğuna ilişkin çok sayıda araştırma yapılmıştır. Elde edilen bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, finansal okuryazarlığın öncelikli bileşenlerinden olan sağlıklı finansal bilgi temelli finans eğitimi, bireylerin okuryazarlık düzeylerinde ağırlıklı olarak iyileştirici, pozitif etkisi olduğuna dair sonuçlara ulaşılmıştır. Özellikle iş dünyasında mesleki kariyerlerinin henüz çok başında olan ve iş hayatına yeni girecek olan üniversite gençliğinin finansal okuryazarlığın önemini çok iyi kavraması ve finansa yönelik konularda yeterli temel eğitimleri almaları fevkalade önemlidir. Doğru bilginin aldanmanın ve aldatılmanın önünde en önemli engel olduğu düşünüldüğünde, finans eğitimi temeliyle inşa edilen bilinçli finansal okuryazarlık sayesinde bireylerin etkin bütçe yönetimiyle tasarruf ve birikimlerini rasyonel alanlarda değerlendirip finansal refaha kavuşmasının mümkün olabileceğini söylenebilir.

Yapılan ampirik çalışmanın temel amacı, finans eğitiminin üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyi üzerindeki etkisinin belirlenmesidir. Bu amaç doğrultusunda, üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri ile birlikte temel ekonomi, finans bilgisi, bireysel bankacılık, yatırım bilgisi, kamu maliyesi ve finansal matematik bilgileri konularında göstermiş oldukları benzerlikler ve farklılıklar tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmanın evrenini Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Zile Dinçerler Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu ile Zile Meslek Yüksekokulu'nda okuyan yaklaşık 1.500 öğrenci oluşturmuştur. Bu evrenden rasgele örneklem yöntemiyle seçilen 450 öğrenciye finansal okuryazarlık düzeyini belirlemek için yüz yüze anket çalışması yapılmıştır. Hatalı ve eksik bilgi girişi olan anketler veri kapsamına alınmamıştır. Veriye dâhil edilen toplam anket sayısı 390 adettir.

Finansal okuryazarlığa katkı derecelerini ölçmek için öğrencilerin finans eğitimi ile cinsiyet, bölüm ve sınıflar arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığı incelenmiştir. Öğrencilerin internet bankacılığı kullanımı %69, kredi kartı kullanım düzeyleri %43 ve gelecek için yatırım planları %61 düzeyindedir. Öğrencilerin finans eğitimi sorularına verdikleri doğru cevaplar üzerinden finansal okuryazarlık ortalaması %36'dır. Finansal okuryazarlık düzeyi erkeklerin (%37) kadınlardan (%35) daha yüksektir. Literatürdeki Aggarwal ve Gupta (2014), Başarır ve Sarihan (2017), Chen ve Volpe (1998), Danes ve Hira (1987), Karakoç ve Yeşildağ (2019), Karavardar ve Şeyranlıoğlu (2020) Kocabıyık ve Teker (2018), Şamiloğlu vd. (2016), Şantaş ve Demirgil, 2015:46 ve Tuna ve Ulu (2016) çalışmalarında benzer sonuçlara ulaşılmıştır.

Öğrencilerin aldıkları finans eğitiminin finansal okuryazarlık üzerinde katkısı olup olmadığını görmek için müfredatlar incelenmiştir. Maliye bölümünün en fazla finansa yönelik dersler aldığı ve Bilgisayar, Gıda, Mimari Restorasyon ve Tapu ve Kadastro bölümlerinin ise finans eğitimi kapsamında hiç finans dersi almadığı görülmüştür. Finansal okuryazarlıkta en başarılı bölüm Turizm İşletmeciliği (%46,4) ve en başarılı sınıf 4. sınıf (%47,9) olmuştur. Finans eğitimi alan bölümlerin finansal okuryazarlık başarı seviyesinin daha yüksek olması literatürle örtüşmektedir. Aggarwal ve Gupta (2014), Barmaki, 2015:176; Chen ve Volpe (1998), Cull ve Whitton (2011), Er vd. (2014), Karavardar ve Şeyranlıoğlu (2020), Karakoç ve Yeşildağ, 2019:511; Karavardar ve Şeyranlıoğlu, 2020:89; Kocabıyık ve Teker (2018), Kozina ve Ponikvar (2015) ve Şamiloğlu vd. (2016) çalışmalarında benzer sonuçları bulmuşlardır. Turizm İşletmeciliği öğrencilerinin ve 4. sınıf öğrencilerinin daha fazla finans eğitimi almış olmaları da bu sonuçlarla örtüşmektedir. Finans eğitimi alan Bankacılık bölümünün en düşük finansal okuryazarlık seviyesine sahip olması bu bölümdeki finans temelli ders içeriklerinin teori, uygulama ve ders kredisi boyutlarıyla tekrar revize edilmesi sonucunu doğurmaktadır.

Kredi kartı ve internet bankacılığı kullananların finansal okuryazarlık düzeylerinin yüksek olması, finans eğitimi daha fazla uygulanması şeklinde yorumlanabilir. Finans eğitimi soru grupları incelendiğinde, en yüksek bireysel bankacılık soru grubu olurken en düşük finansal matematik soru grubu olması, teknolojiye yönelimin bilgidan daha cazibeli olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Finans eğitimi soru gruplarına verilen yanıtlar cinsiyet, bölüm ve sınıflar bazında incelenmiştir. Cinsiyetin, temel ekonomi soru grup düzeylerinde farklılık oluşturduğu ancak finans bilgisi, bireysel bankacılık, yatırım bilgisi, kamu maliyesi ve finansal matematik soru grupları düzeyinde farklılık oluşturmadığı görülmüştür. Bölümlerin, temel ekonomi, finans bilgisi ve bireysel bankacılık soru gruplarında anlamlı bir farklılık oluşturmuştur. Bölümlerde finans eğitimine katkısı olmuştur. Ancak, yatırım bilgisi, kamu maliyesi ve finansal matematik soru gruplarında anlamlı bir farklılık oluşturmamıştır. Farklılık oluşturmamasının nedeni, henüz öğrencilik yıllarında oldukları için bu alandaki merak ve uygulamalarının azlığı şeklinde yorumlanabilir. Sınıfların temel ekonomi, yatırım bilgisi, kamu maliyesi ve

finansal matematik soru gruplarında anlamlı bir farklılık oluştururken finans bilgisi ve bireysel bankacılık soru gruplarında anlamlı bir farklılık oluşturmamıştır.

Bundan sonraki yapılacak çalışmaların geniş ölçekte gerçekleştirilerek daha sağlıklı sonuçlara ulaşılabilir. Elde edilen bulguların zamanın şartlarına göre güncellenmesiyle, finansal okuryazarlık düzeyini optimal seviyeye çıkaracak finans eğitimi programlarının işlerlik kazandırılmasına rasyonel katkı sunabilir. Diğer taraftan, finansal okuryazarlık ülkenin tüm ekonomik birimlerini yakından ilgilendiren bir beceridir. Dolayısıyla bir ülke politikası olarak toplumun her kesiminin bilinçli finansal okuryazarlık düzeyini yükseltmek amacıyla geniş kapsamlı olarak bireylerin demografik özellikleri dikkate alınarak sistemli ampirik çalışmalar yapılabilir. Söz konusu araştırmaların bulguları çerçevesinde, belirli bir disiplin içinde kamuoyunun karakteristik özellikleri dikkate alınarak finans eğitimi seminerleri ve programları yapılması, uzun vadede arzu edilen daha sağlıklı sonuçların alınmasını kolaylaştıracağı söylenebilir.

KAYNAKÇA

1. AGGARWAL, M. and GRUPTA, M. (2014). Awareness of Financial Literacy Among College Students. *Journal of Management Sciences and Technology*, 2(1), 1-13.
2. ALTINTAŞ, K. M. (2008). Bireysel Yatırımcılar Açısından Finansal eğitimin Önemi. *Sigorta Araştırma ve İnceleme Yayınları*. İstanbul.
3. BARIŞ, S. (2016). Finansal Okuryazarlık ve Bütçeleme Davranışı: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *TESAM Akademi Dergisi*. 3(2). Sayfa: 18-38.
4. BARMAKİ, N. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma: Hacettepe Üniversitesi Örneği. *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi)*. Ankara.
5. BAŞARIR, Ç. ve SARIHAN, A. Y. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlıklarının Belirlenmesi: Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi Örneği. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 15(Ek Sayı 1), 143-162.
6. CHEN, H. and VOLPE, R. P. (1998). An Analysis of Personal Financial Literacy Among College Students. *Financial Services Review*, 7(2), 107-128.
7. CULL, M. and WHITTON, D. (2011). University Students' Financial Literacy Levels: Obstacles and Aids. *The Economic and Labour Relations Review*, 22(1), 99-114.
8. ÇİNKO, M., AVCI, E., ERGUN, S. ve TEKÇE, M. (2017). Financial Literature Levels of University Students: An Example of Marmara University. *Marmara Business Review*, 2(1), 25-50.
9. DANES, S. M. and HIRA, T. K. (1987). Money Management Knowledge of College Students. *Journal of Student Financial Aid*, 17(1), 4-16.
10. ER, F., TEMİZEL, F., ÖZDEMİR, A. ve SÖNMEZ, H. (2014). Lisans Eğitim Programlarının Finansal Okuryazarlık Düzeyine Etkisinin Araştırılması: Türkiye Örneği. *Anadolu University Journal of Social Sciences*, 14(4).
11. FRIEDLINE, T. and WEST, S. (2016). Financial Education is not Enough: Millennials may Need Financial Capability to Demonstrate Healthier Financial Behaviors. *Journal of Family and Economic Issues*, 37(4), 649-671.
12. GEORGE, D. and MALLERY, M. (2010). *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference*, 17.0 Update (10a Ed.) Boston: Pearson.

13. HAIR, J. F., BLACK, W. C., BABIN, B. J., ANDERSON, R. E. and TATHAM, R. L. (2013). *Multivariate Data Analysis*: Pearson Education Limited.
14. JAZAYERI, A. (2012). *From Financial Literacy to Financial Capability: An Important Shift for Poverty Reduction*.
15. KALAYCI, Ş. (2010). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*. 5.bs. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
16. KARAKOÇ, M. and YEŞİLDAĞ, E. (2019). Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerini Tespit Etmeye Yönelik Bir Alan Araştırması: Ege Bölgesi'nde Bir Uygulama. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*. 12 (3), 511-531.
17. KARAVARDAR, A. ve ŞEYRANLIOĞLU, O. (2021). Finans Eğitiminin Finansal Okuryazarlık Üzerindeki Etkisi: Giresun Üniversitesi Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma. *Mali Çözüm Dergisi/Financial Analysis*, 30(162).
18. KILIÇ, Y., ATA, H. A. ve SEYREK, İ. H. (2015). Finansal Okuryazarlık: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (66), 129-150.
19. KOCABIYIK, T. ve TEKER, T. (2018). Finansal Okuryazarlık: Süleyman Demirel Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(2), 117-144.
20. KOZINA, F. L. and PONIKVAR, N. (2015). Financial Literacy of First- Year University Students: The Role of Education. *International Journal of Management, Knowledge and Learning*, 4(2), 241-255.
21. LUSARDI, A., MICHAUD, P. C. and MITCHELL, O. S. (2013). Optimal financial knowledge and wealth inequality (No. w18669). National Bureau of Economic Research. doi, 10, w18669.
22. OECD. (2017). *Improving Financial Literacy Analysis of Issues and Policies*. OECD Publishing, Paris.
23. ÖZÇAM, M. (2006). *Yatırımcı Eğitimi: Dünya Uygulamaları ve Türkiye için Öneriler*, Sermaye Piyasası Kurulu Araştırma Raporu, Ankara.
24. REMUND, D. L. (2010). Financial Literacy Explicated: The Case for a Clearer Definition in an Increasingly Complex Economy. *Journal of Consumer Affairs*. 44(2). Page: 276.
25. SARAÇ, E. (2014). *Finansal Okuryazarlık ve Dumlupınar Üniversitesi Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Ölçülmesi Üzerine Bir Araştırma*. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kütahya.
26. ŞAMİLOĞLU, F., KAHRAMAN, Y. E. ve BAĞCI, H. (2016). Finansal Okuryazarlık Araştırması: Erciyes Üniversitesi Öğrencileri Üzerinde Bir Uygulama. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 30, 308-318.
27. ŞANTAŞ, F. ve DEMİRGİL, B. (2015). Ekonomi Okuryazarlığı Düzeyinin Tespitine İlişkin Bir Araştırma. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (48), 46-60.
28. TABACHNICK, B. G. and FIDELL, L. S. (2013). *Using Multivariate Statistics: International Edition*. Pearson 2012.

29. TEMİZEL, F., ve BAYRAM, F. (2011). Finansal Okuryazarlık: Anadolu Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma. Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Dergisi. 12(1). Sayfa:73-86.
30. TETİK N. (2018). Finansal Okuryazarlık Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. Akademisyen Kitabevi. Ankara.
31. TUNA, G. ve ULU, M. O. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerini Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi: İşletme Bölümü Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, 30, 128-141.
32. VOLPE, R. P., CHEN, H. and PAVLICKO, J. J. (1996). Personal Investment Literacy Among College Students: A survey. Financial Practice and Education, 6(2), 86-94.
33. YAZICIOĞLU, Y. ve ERDOĞAN, S. (2004). SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Detay Yayıncılık.
34. www.gop.edu.tr (10. 07. 2021). Erişim adresleri:
35. Zile Dinçerler Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu / Gastronomi ve Mutfak Sanatları. <https://obs.gop.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=24&curSunit=2001491#>.
36. Zile Dinçerler Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu / Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik. <https://obs.gop.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=24&curSunit=24010#>.
37. Zile Meslek Yüksekokulu / Bankacılık ve Sigortacılık. <https://obs.gop.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=12&curSunit=12080#>.
38. Zile Meslek Yüksekokulu / Bilgisayar Programcılığı. <https://obs.gop.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=12&curSunit=12090#>.
39. Zile Meslek Yüksekokulu / Gıda Teknolojisi. <https://obs.gop.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=12&curSunit=12130#>.
40. Zile Meslek Yüksekokulu / Lojistik. <https://obs.gop.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=12&curSunit=12120#>.
41. Zile Meslek Yüksekokulu / Maliye. <https://obs.gop.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=12&curSunit=2001235#>.
42. Zile Meslek Yüksekokulu / Mimari Restorasyon. <https://obs.gop.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=12&curSunit=2001416#>.
43. Zile Meslek Yüksekokulu / Tapu ve Kadastro. <https://obs.gop.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=12&curSunit=2001444#>.
44. Zile Meslek Yüksekokulu / Yerel Yönetimler. <https://obs.gop.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=12&curSunit=12140#>.